

TRUDNOĆA, POROĐAJ I BABINJE U NARODNIM VJEROVANJIMA I OBIČAJIMA

Postanak novog ljudskog bića, njegovo začeće, rast i rođenje, ta u pojedinosti i cjelini beskrajno čudnovata pojava, zanimala je ljudski duh od pamtivjeka i zadavala mu zagonetke za zagonetkama, koje je čovjek pokušavao rješavati na svoj način¹.

Običaji vezani uz novorođenčad sežu na panonskom području do indoevropskih odnosno praslavenskih vremena. Zabrane za trudnice i postupci za olakšavanje poroda, sudjelovanje primalje, izoliranje mlade majke koja se smatra nečistom, kao i novorođenčeta, običaj da se muška djeca više cijene, što se opet smatra nastavljanjem kulta predaka, davanje imena, mjere zaštite od demona uroka – sve to ima zadatak da osigura sreću i zdravlje novorođenčeta, a vuče korijenje iz analogične magije².

Vjerovanja i običaji starosjedilaca nisu ostali bez utjecaja na kasnije pridošle narode. Bilo je i obostranih utjecaja i tako je došlo do raznih dopuna i sinteza. Međutim, ne smijemo reći da se ovdje radi o nekom panonskom specifikumu, budući da se neke od ovih pojava mogu naći i u Indiji, Indoneziji, a prema izvještaju Sahaguna čak i u pretkolumbijskoj Srednjoj Americi³.

Analogična magija u vezi s potomstvom počinje već kod svadbe. U Podravini kada mladenci sjednu uz stol, mati nevjeste pruža joj nešto mlijeka koje je poprskano vodom za pranje suda, da bi djeca bila bijela. U Slavoniji dobiva nevjesta perje za ukras glave, da djeca ne bi imala peruti⁴.

Po povratku s vjenčanja nevjesta sjeda na škrinju. Ako škrinja zaškripi, imat će djece⁵.

Kod svečanog objeda mladoženja mora tri puta pritisnuti veliki prst mladine noge kako bi imala lakše porođaje⁶.

Trudnoća

Trudnicama se ukazuje poštovanje i one uživaju razne pogodnosti.

Ako trudnica nijeće svoju trudnoću, dijete će vrlo teško naučiti govoriti, a pored toga bit će i lažljivo⁷.

Zabrane i propisi kojima se nastoji upravljati sudbinom imaju najčešće apotropejsko značenje i spadaju vrlo često u područje analogične magije.

Nekim propisima pokušava se preduhitriti rađanje blizanaca, jer su oni skoro uvijek slabiji.

1) Kritzler, H., Schwangerschaft im deutschen Volksglauben, Reichsmed. Anzeiger 1908.

2) Vlahović, P., Običaji, vjerovanja i praznoverice kod naroda Jguslavije, Beograd 1972.

3) Sahagun, Fray Bernardino de, Histoire générale des choses de la Nouvelle Espagne, Paris 1880.

4) Vlahović, P., navedeno djelo.

5) Gönczy, F., A gyermek születése és szoptatása körül való szokások Göcsejben és Hetésben. Ethnographia XVII/1. i 3., Budapest 1906.

6) V. bilješku 5.

7) V. bilješku 5.

Ako se na glavu trudnice neprimjetno stavi nešto soli i ako se ona poslije uhvati za nos, bit će muško dijete, ako se pak uhvati za uho ili usta, bit će žensko⁸.

Ako žena ima želju za slaninom, paprikašem, ili ako joj godi dim od lule, bit će muško⁹.

Općenito je raširena stara nauka Hipokratova, po kojoj na jednoj strani trbuha nastaju muška djeca, a na drugoj ženska¹⁰.

Muški plod nalazi se, prema vrlo raširenom mišljenju, na desnoj strani, a ženski na lijevoj. Ima i izuzetaka, kako ćemo dalje vidjeti.

Kod Mađara se smatra da će, ako je trbuh trudnice izbočeniji i šiljastiji, biti muško dijete, ako je pak trbuh pljosnatiji i širi – bit će djevojčica. Ako je lice žene čisto, bit će dječak, ako se pak pojavljuju krupnije pjege (zване „jetrene“) ili obilne sitnije pjege, bit će djevojčica. Ako žena osjeća pokrete ploda na desnoj strani – bit će muško dijete, inače žensko. Tamni kolut oko bradavice dojke ukazuje na muško dijete¹¹.

Ovdje treba primijetiti da u nekim krajevima Slavonije velike „jetrene“ pjege ukazuju na muško dijete¹².

U Gőcseju vlada suprotno mišljenje od netom iznesenog u pogledu strana trbuha. Bit će dječak ako žena često osjeća mučninu, ako je trbuh na lijevoj strani više izbočen, a pored toga i šiljat, te ako trudnica osjeća pokrete ploda na lijevoj strani. Može se očekivati žensko dijete ako žena ima tamne kolute ispod očiju, „jetrene“ mrlje na licu i ako pokrete osjeća na desnoj strani¹³.

Ako trudnica lijevom rukom podiže predmet koji je pao, imat će žensko dijete, inače muško¹⁴.

U Baranji se govori da otac, ako hoće muško dijete, treba da uza se ima torbu ili bič, a ako žena želi žensko dijete, treba da ima uza se kuhaču ili metlu¹⁵.

Trudnica često zaželi neko naročito jelo. U Lugu (Slavonija) kaže se da trudnica mora dobiti ono što zaželi, inače će se u roku od četiri dana toliko razboljeti da može i umrijeti.

Ako joj ne dadu željeno jelo, slika tog jela bit će vidljiva na tijelu novorođenčeta, i to na onom dijelu tijela kojeg se trudnica dotakne¹⁶.

Ne smije se nikakva hrana sakrivati pred trudnicom, inače dijete ne bi cijeloga života htjelo jesti tu hranu¹⁷.

Ako dođe koja trudnica za vrijeme blagovanja, mora joj se ponuditi da jede, jer će dijete tu hranu htjeti jesti samo iz ruku one osobe koja je propustila da pogosti trudnicu¹⁸.

Ovdje možemo spomenuti i geofagiju, običaj trudnicâ da jeđu zemlju. Taj je običaj potvrđen i u panonskim predjelima. Geofagija trudnica svodi se na adsorptivnu moć koloidnih djelića gline, uslijed koje se olakšavaju tegobe crijevne tlatulencije trudnica¹⁹.

8) Schramm, F., Népi gyónőgyászati tanácsok a XVII.–XVIII. századból. Orvostörténeti Közlemények, 69–70 Budapest 1973.

9) Kiss, L., A szegény emberek élete, Budapest 1955.

10) Temesváry, R., Előítéletek, népszokások és babonák a szülészet körében Magyarországon, Budapest 1899.

11) Temesváry, R., Voklsbräuche und Aberglauben in der Geburtshilfe und der Pflege der Neugeborenen in Ungarn, Leipzig 1900.

12) Kotarski, J., Lopor, ZbNŽO XXI, 1907.

13) Gönczy, F., Gőcsey és kapcsolatosan Hetés vidékének összevontabb ismertetése, Kaposvár 1914.

14) Tátrai, Zs., Újszülött a régi faluban. Kis magyar népraz a rádióban, Budapest 1978.

15) Berze Nagy, J., Baranyai Magyar Néphagyományok III, Pecs 1940.

16) Gönczy, F., navedeno djelo.

17) Lang, M., Samobor, ZbNŽO XVIII, 1903.

18) V. bilješku 17.

19) Römer, B., Geophagie – ein jahrhundertealtes Problem der Völkerkunde, Budapest 1975.

Jedan karakterističan primjer analogične magije: voćka s koje trudnica uzima voće bit će vrlo plodna.

Osim privilegija, trudnica mora da podnosi i neke zabrane.

Ako trudnica pojede dvostruke (tj. srasle) plodove šljive, trešnje, rajčice, krastavaca itd., dobit će blizance²⁰. To je zabilježeno kod mnogih naroda Evrope²¹.

Trudnica ne smije ukrasti bundevu jer bi dijete postalo ćelavo, ali ako ukrade kukuruz, dijete će imati bujnu kosu²².

Ne smije nogom udariti domaću životinju jer će dijete biti slično dotičnoj životinji. Ako je ta životinja pas, dijete će imati dlake na truhu²³.

Trudnica se ne smije kretati ispod užeta na kojem se suši rublje jer će joj se roditi dijete s pupčanikom oko vrata (Lug). U Mihajlovu (Banat) se vjeruje da će se na pupčaniku nalaziti toliko čvorova iz koliko je dijelova ispleteno uže. U Göcseju se pak smatra da hodanje ispod užeta na kojem se suši rublje uzrokuje prijevremeni porođaj²⁴.

Trudnica ne smije prekoračiti vile za sijeno, inače će joj dijete biti razroko. Ne smije jesti zečevinu, jer će joj dijete imati oči kao u zeca. Ne smije jesti teletinu, jer će joj dijete biti glupo. Ako jede puževe, bit će joj dijete slinavo²⁵.

U Podravini trudnica ne smije vidjeti zeca niti jesti zečje meso, jer će joj dijete spavati otvorenih očiju. Da joj dijete ne bude gušavao, trudnica ne smije piti vodu iz posude izrađene od tikve²⁶.

Trudnica ne smije piti mnogo vode, inače će imati mnogo tekućine amniona (županija Zala). Ne smije jesti hranu s mnogo soli ili luka da dijete ne bi imalo prišteve (županija Estragon). Neka ne jede ribe da joj dijete ne bude nijemo. Neka ne pije iz vedra jer će dijete imati velika usta (Baranja).

Trudnica ne smije mazati peć iznutra, jer će dijete imati uhobolju²⁷. Ako ipak radi u peći (npr. obljepljuje krušnu peć) ne smije biti sama; netko izvana mora joj govoriti, inače će dijete biti nijemo (Mihajlovo, Banat).

Ne smije cijepati drva na pragu, jer može povrijediti dijete koje nosi (Mihajlovo).

Ako na trudnicu padne neko voće i ona brzo dodirne to mjesto, voće će biti vidljivo na djetetu u obliku smeđe mrlje. Bit će vidljivo na djetetu i ako se baci na nju komad mesa, jetre, pluća ili voća.

Bit će ljutita, ako sadi papriku²⁸.

Urok (sa „zlim pogledom“), u koji vjeruju narodi svih zemalja i vremena i čija mogućnost odnosno nemogućnost do danas nije riješena, prihvaćen je i u panonskom području.

Ovamo pripadaju slučajevi vjerovanja da će trudnica, pogleda li neku ružnu stvar ili životinju, roditi dijete slično nagrdeno, ili ako se trudnica od nečega prestraši i nehotice uhvati za neki dio tijela, dijete će imati na istom mjestu madež. Ovi faktori, smatrani štetnim, mogu biti uzroci i pobačaja ili preranog poroda.

Zbog opasnosti od uroka trudnicama se često brani posjeta kazališta ili sličnih priredaba. Ako vidi nešto ružno, najbolje je da se sjeti da je trudna i da njezino dijete ne smije trpjeti zbog toga što je ugledala; ipak je u takvim slučajevima bolje da dulje promatra predmet nego da se trenutno okrene od njega. Korisno je da u takvim slučajevima pogleda svoje nokte, zemlju ili nebo ili da pokrije odnosno obriše oči.

20) Kiss, L., navedeno djelo.

21) Gunda, B., *Néprajzi gyűjtőúton*, Debrecen 1956.

22) Gönczy, F., navedeno djelo.

23) Kiss, L., navedeno djelo.

24) Gönczy, F., navedeno djelo.

25) Kotarski, J., navedeno djelo.

26) Vlahović, P., navedeno djelo.

27) Gönczy, F., navedeno djelo.

28) Kiss, L., navedeno djelo.

Veoma je raširen običaj da se žena u takvim slučajevima drži palcem za okovratnik ili za pojasnu vrpcu haljine, ili da pokaže „fige“. Ni u kom slučaju pak ne smije do-dirnuti lice.

Svi ovi propisi imaju svrhu spriječiti da se na djetetu pojave razni smeđi, crni ili crveni, eventualno i dlakavi madeži ili da se dijete rodi s nekim poremećajima.

Kao što smo vidjeli, buduća mati ima neke privilegije, ali i zabrane, koje sve iz-gledaju kao praznovjerje, ali u pozadini može biti nečega i te kako racionalnoga. Tako vidimo da se i narodno porođiteljstvo obilato bavi higijenom trudnoće²⁹.

Tako se, na primjer, zabranom da se trudnica kreće pod užetom-na kojem je ras-trto rublje želi spriječiti da se ona previše ne isteže ili da se ne penje na stolac kako bi objesila rublje. Pored peći u kojoj radi trudnica dobro je da je netko prisutan jer ako joj se nešto desi u peći, nitko neće čuti njezino zapomaganje.

Porodaj

Samostalni život zapravo počinje rezanjem pupčanika: zbog toga taj čin ima veli-ko značenje u narodnom vjerovanju³⁰.

Kod većine naroda rođenje djeteta povezano je s mnogo propisa koji se odnose na ženu, ali i na muža.

Porodaj se obavlja na zemlji, na raženoj slami prostrtoj ispred peći, u drugim kra-jevima na stolu, zatim klečeći na koljenu, ili pak sjedeći³¹.

Općenito je mišljenje da je rađanje u krevetu najmanje pogodno jer navodno naj-dulje traje. Zbog toga se kod produljenog porođaja rođilja podiže iz kreveta i stavlja na zemlju, a nakon porođaja vraća u krevet.

U Bačkoj su žene za cijelo vrijeme rađanja imale obuvene muževljeve čizme, a u nekim su pak mjestima pile vodu iz muževe čizme³².

Po jednoj rukopisnoj „domaćoj apoteci“ iz 18. stoljeća, dobro je porođilji dati jed-nu žlicu mlijeka od neke dojilje.

U nekim mjestima Baranje porođilja drži za ruku muža „i tako prelaze bolovi di-jelom na muža“. Ako se prvi porođaj obavi u krilu muža, ostali porođaji bit će lagani. Ima međutim i propisa da muž uopće ne smije biti prisutan kod porođaja, ali ako je bio prisutan, mora prisustvovati i ostalim porođajima.

Kod porođaja se upotrebljava i „stolac za rađanje“. To može biti i običan naslo-njač koji se preokrene. Porođilja sjeda na ovako postavljeni stolac i drži se za noge stolca. Postoje i naročita sjedala za rađanje, koja su bila poznata već kod Židova Starog zavjeta (abeajim). U Lugu se stavlja ispod stolca posuda s toplom vodom u kojoj su skuhanе ljuske luka. Sve se omota platnom, kako bi para olakšala porođaj. Inače, stolac za rađanje prihvaća i suvremena medicina, služeći se Ehrströmovim stolcem³³.

Da bi se porođaj olakšao, ponegdje se i ljeti dobro zagrije soba, eventualno se po-rodilja i okruži toplim opekama³⁴.

Otvaraju se vrata i ladice „da bi se otvorio put novorođenčetu“, a sve brave i za-pori moraju biti otvoreni, čak i oni na naušnicama, jer „tako će se i maternica lakše ot-voriti“. Ovaj običaj veoma je raširen, čak i kod Židova koji su inače u običajima prilič-no izolirani. Svi čvorovi moraju biti odriješeni, svi prozori, vrata i ormari otvoreni, svi prsteni odloženi. Porođilja se vodi okolo u sobi i mora tri puta pokucati na prag.

U Banatu smo zabilježili običaj da se protiv zlih duhova ključanica mora začepiti češnjakom, a prozor treba da se gaćnjakom zaveže unakrst (Mihajlovo).

29) Temesváry, R., navedeno djelo.

30) Hoppál, M.-Törő, L., Népi gyógyítás Magyarországon, Budapest 1975.

31) Gönczy, F., navedeno djelo.

32) Temesváry, R., navedeno djelo.

33) Kuntner, L., Aufzeichnungen über die Gebärhaltung der Frau, Curare 3/80, Heidelberg.

34) Temesváry, R., navedeno djelo.

U Otoku kod Vinkovaca običaj je da se novorođenče umota u janjeće krzno kako bi bilo blago kao janje. Schneeweiss smatra da je taj običaj sekundaran, budući da iz usporednog proučavanja svatovskih, porođajnih i božićnih običaja slavenskih naroda izlazi da je krzno prvobitno simbol obilja i bogatstva³⁵.

Kod Hrvata se smatra da dijete rođeno između 11 i 12 sati noću može vidjeti duhove³⁶.

Za sudbinu djeteta važno je kojega je dana i u koji sat rođeno. Ako se to desilo na dan velikoga sveca, dijete će biti zdravo i jako³⁷.

Dijete rođeno u znaku Lava brzo će umrijeti³⁸.

U Loboru primalja odmah gleda vidi li se na čelu novorođenčeta plavičasti krvni sud. Ako se vidi, dijete neće dugo živjeti³⁹.

Ako se dijete rodi sa zubima, bit će čarobnjak, i kada napuni dvije godine, dolaze čarobnjaci da ga odnesu. Zbog toga se zubi moraju povaditi još prije krštenja.

U Gőcseju se smatra da će dijete koje dođe na svijet sa zubima biti sretno u životu i da može unaprijed znati što će biti s njegovom majkom poslije njezine smrti⁴⁰.

Pupčanik se ostavlja dugačak i veže se na njemu jedan čvor. Kada dijete navrší 7 godina, daje mu se pupčanik sa zadatkom da odriješi čvor. Ako mu to uspije, bit će vrlo sretno; u protivnom slučaju neće biti dobar đak (Lug, Slavonija).

Po drugom vjerovanju dječak će lijepo pisati ako uspije razriješiti čvor, a djevojčica će biti dobra krojačica i brza u poslu⁴¹.

U Gőcseju se daje djetetu u trećoj ili sedmoj godini da odriješi čvor, ili pak nosi pupčanik u vrećici oko vrata da bude pametno.

Driješenje čvora na pupčaniku simbolizira sposobnost rješavanja zadataka u životu⁴².

Ovojnica (amnion) se kod Srba naziva „košuljica“ ili „sretna košuljica“, a dijete rođeno u košuljici naziva se „vidovito“. Kod Južnih Slavena djevojka koja je rođena u košuljici i nosi je sa sobom kao amulet treba samo da dodirne po koži mladića koji joj se sviđa i taj će se mladić „kao lud“ zaljubiti u nju⁴³.

Kod Mađara se kaže za sretnog čovjeka da je rođen u košuljici: „burokban születt“. U Segedinu se smatra da takvoga pogađa tane, dok u Gőcseju to vrijedi samo za vanbračnu djecu rođenu u košuljici. U županiji Szilágy kaže se da će umrijeti na vješalima onaj koji je rođen u košuljici⁴⁴.

Posteljici (placenti) pripisuje se osobina da povoljno utječe na plodnost zemlje. Zbog toga se zakopava npr. u gnoj, gdje se izliva i voda od prvog kupanja novorođenčeta. Kasnije se taj gnoj izvozi na oranicu da bi se povećala plodnost zemlje. To smo vjerovanje zabilježili u raznim seoskim krajevima kod Mađara, a čak i kod Indonežana doseljenih u Nizozemsku.

Ima slučajeva da se posteljica zakopa u vinogradu da dijete ne bude pijanica⁴⁵.

U Štajerskoj se posteljica zakopa ispod stabla jabuke. Inače jabuka povoljno utječe na rađanje dječaka. Kod bogate berbe jabuka rađa se više dječaka⁴⁶.

35) Schneeweiss, E., Grundriss des Volksglaubens und Volksbrauches der Serbokroaten, Celine 1935.

36) V. bilješku 35.

37) Kotarski, J., navedeno djelo.

38) Berze Nagy, J. navedeno djelo.

39) Kotarski, J., navedeno djelo.

40) Gőnczy, F., navedeno djelo.

41) Berze Nagy, J., navedeno djelo.

42) Hoppal, M.-Tőrő, L., navedeno djelo.

43) Hovorka-Kronfeld, Vergleichende Volksmedizin, Stuttgart 1909.

44) V. bilješku 43.

45) Gőnczy, F., navedeno djelo.

46) Hovorka-Kronfeld, navedeno djelo.

Posteljica služi i za čišćenje lica majke u slučaju da ona ima smeđe mrlje po licu. Lice se obriše posteljicom. Po Temesváry taj je običaj bio vrlo raširen kod Mađara. On je kao ginekolog to zabilježio i kod jedne obitelji iz školovanih krugova.

Babinje

Iz vjerovanja o nečistoći i o mogućnosti uroka potječe običaj izoliranja roditelje. Kroz 40 dana ne smije izlaziti iz kuće, ne smije nikoga pozdravljati niti odzdravljati posjetiocima. Ne smije grabiti vodu iz bunara. U nekim krajevima, osobito u hrvatskim, može nakon 8–14 dana ili poslije krštenja novorođenčeta izići iz kuće. Kada prvi put izlazi, drži ispred sebe otvoreni nož (Čakovec). Ne smije kročiti na tuđu njivu jer bi žito bilo nečisto (Lobor).

U Mihajlovu je trajanje babinja 6 tjedana, ali danas ostaju roditelje 3–4 tjedna u krevetu, neke pak samo 2 tjedna. Ima slučajeva da roditelja ostaje po cijeli dan u krevetu samo 4–5 dana, čak i samo 2–3 dana. Inače ostaje u krevetu sve do odlaska s djetetom, radi uvođenja, prvi put u crkvu.

U starija vremena krevet se zaklanjao velikim plahnama tako da je bio nevidljiv.

U Baranji se stavlja u krevet velik nož, tri glave češnjaka i blagoslovljena grančica da ne bi vještice nešto zlo učinile roditelji⁴⁷.

Nož čuva i dijete da ne bude zamijenjeno. Da se dijete ne zamijeni, veže se kroz 7 dana vrpca donje suknje za povoje. Obuća roditelje stavlja se pod krevet u suprotnom položaju, također radi zaštite novorođenčeta od zamjene (Baranja)⁴⁸.

U krevet se stavlja i nešto muškog rublja da ne bi vještica zamijenila dijete. Ne smije se dozvoliti da tko sjedne na rub kreveta roditelje jer će joj odnijeti mlijeko⁴⁹.

Rodilja mora jesti leću da bi imala mnogo mlijeka. Ne smije jesti juhu s rezancima, jer će dijete dobiti gliste.

Ako nema dovoljno mlijeka, neka pije vino s maslacem i kimom i neka jede salatu. Po jednom drugom propisu treba ubiti svraku, mozak osušiti i posuti na prženi kruh. To roditelja mora pojesti⁵⁰.

Od mlijeka roditelje ne smije ništa kapnuti na pod. Za vrijeme dojenja roditelja ne smije ništa jesti ni piti. U potonjem slučaju dijete će postati pijanica⁵¹.

Kod mastitisa zaustavlja se početna upala izdojenjem, a zatim se stavljaju oblozi i upotrebljavaju narodni lijekovi kao što su: krpe umočene u rakiju, odvarak bijelog sljeza u mlijeku, topli ocat ili mlijeko, glina sa žumanjkom jajeta i octom, glina razmiješana u mokraći, raženo brašno s medom, oblozi sa zelenim peršinom, pljeva od lana, kuhani krumpir, odvarak smokava (spomenuto već kod Izaije!), kruh kuhan u vinu, pjena bjelanjka i stipse, goveda slanina, bijele pasje izmetine (Međimurje). U Banatu: voda, krastavci, mrkva, rezani krumpir i bundeva, golubje izmetine kuhane u mlijeku⁵².

Voda od prvog kupanja djevojčice izliva se na ledinu gdje nitko ne hoda, a od prvog kupanja dječaka ispod jasala ili valova da bi uvijek vodio brigu o domaćim životinjama.

Dijete neće dobro spavati ako se voda za kupanje izlije tek nakon zalaska Sunca ili ako se njegovo rublje skida sa užeta iza zalaska Sunca⁵³.

47) Berze Nagy, J., navedeno djelo.

48) V. bilješku 15.

49) V. bilješku 15.

50) Schramm, F., navedeno djelo.

51) Schneeweiss, E., navedeno djelo.

52) V. bilješku 35.

53) Hovorka-Kronfeld, navedeno djelo.

2-3 tjedna pere se lice djeteta vodom u kojoj se nalaze dodane posije da bi lice djeteta ostalo čisto.

U prošlosti su roditelje bile izolirane u štali ili u drugoj sobi. Za vrijeme dok se gosti vrata s krštenja, primalja pripremi sobu za roditelju, gdje je od tada njezino mjesto. Nekada je mladi otac dnevno barem jednom posjećivao roditelju u njezinoj izolaciji.

Za hranu roditelje brine se prvih tjedana kuma koja joj dnevno donosi košaricu hrane.

Kroz 8 dana donose susjede i rodaci kolače i sl. To je razdoblje „malih babinja“. Slijedeće nedjelje ili ako je 8. ili 9. dan veliki blagdan, toga su dana „velike babinje“, veliko slavlje u čast roditelje. Dolaze kumovi, rodbina, prijateljice. Priprema se veliki objed, ali nitko ne dolazi „praznih ruku“. Na kraju objeda primalja donese novorođenče i predaje ga kumu (ako je dječak), ili kumi (ako je djevojčica), i pruži mu i škare da odreže nešto kose s glave djeteta. To je običaj za koji se i ne zna zbog čega je uveden, ili se smatra da će time dijete postati pametno ili da neće trpjeti od glavobolje. Ovom prilikom daruje obitelj novorođenčeta kumu ubrus, a kumi maramu. Dijete dobiva uzdarje u novcu. Dolazi glavna kuharica obučena kao maškara i dobija od svakog gosta bar po jedan novčić.

Treće nedjelje dobiva novorođenče haljinu, a u 3-4. godini odijelo. Djevojčica dobija poklon kod udaje⁵⁴.

Običaji oko trudnoće, porođaja i babinja pripadaju najčešće u analogičnu magiju ili u apotropejske pojave. Bilo bi pogrešno sve to smatrati praznovjerjem ili vradžbinom; nailazimo i na veoma racionalne propise, ali i na takve koji su štetni ili mogu postati štetni (npr. izolacija roditelje u štali, porođaj na zemlji ili slami, što je često uzrokovalo sepsu). Na sreću, štetni običaji polako ali sigurno nestaju ili se profinjaju. Npr. tamo gdje još postoji izolacija porodilje, ona se provodi plahtama oko kreveta. Na žalost, pored negativnih običaja nestaju i oni koju su korisni, a za etnološku analizu veoma značajni. Zadatak je etnologa da taj materijal, kako je rekao Bastian, u zadnjem momentu zabilježe da bi ga se moglo znanstveno analizirati.

54) Kiss, L., A szüléssel, keresztelessel és felneveléssel járó szokások, babonás hiedelmek Hódmezővásárhelyről, Ethnographia XXX/1-6, Budapest 1920.

55) Gönczy, F., Muraköz és népe, Budapest 1895.